

NORSK OLJEMUSEUM

ÅRBOK 2014

50 år med oljevirkksomhet!

1965 vil for alltid stå som et merkeår i norsk petroleumshistorie. Forhandlinger med Storbritannia og Danmark hadde resultert i en deling av Nordsjøen – og den norske staten hadde fått etablert et regelverk for «utforskning og utnyttelse av undersjøiske petroleumforekomster på den norske delen av kontinentalsokkelen». Med dette som utgangspunkt kunne Industridepartementet 13. april 1965 lyse ut 278 blokker sør for 62. breddegrad – den største konsesjonsrunden i norsk oljehistorie til dags dato. Da søknadsfristen utløp 15. juni hadde det kommet inn 11 søknader.

Forspillet til utlysningen hadde imidlertid inneholdt både tro og tvil i spørsmålet om det fantes olje og gass under havbunnen ute i Nordsjøen. På forespørsel fra Utenriksdepartementet hadde Norges geologiske undersøkelser allerede i 1958 kommet med erklæringen om at «Man kan se bort fra muligheten for at det skulle finnes kull, olje eller svovel på kontinentalsokkelen langs den norske kyst.» Men funnet av store gassmengder i Groningen utenfor Nederland i 1959 gjorde at Nordsjøen likevel pekte seg ut som et mulig område for leting etter petroleum.

I 1962 søkte Phillips Petroleum Company i 1962 om enerett til å lete etter olje og gass i den delen av Nordsjøen som kom til å ligge under norsk myndighet. Da startet norske myndigheter for alvor arbeidet med å avklare rettighetsforhold og grenselinjer – og i 1963 erklærte regjeringen Gerhardsen råderett over mineralressursene under havbunnen utenfor kysten. Dette ble gjort ved et lovforslag som omfattet «utforskning og utnyttelse av naturressurser på havbunnen eller dens undergrunn, så langt havets dybde tillater utnyttelse av naturforekomstene... men ikke over midtlinjen til andre stater». Allerede samme år ble det gitt tillatelser til å gjennomføre seismiske undersøkelser på norsk sokkel – men ikke boring.

Finn E. Krogh (f. 1959) er direktør ved Norsk Oljemuseum. Han er utdannet cand. polit. ved Institutt for Administrasjon og Organisasjonsvitenskap ved Universitetet i Bergen. Gjennom hovedfagsstudiet var han knyttet til forskningsprosjektet; Politisk styring av petroleumsvirkksomheten, med reorganiseringen av Statoil som tema for hovedfagsavhandlingen (1987). Krogh har tidligere arbeidet som konsulent i Norwegian Petroleum Consultants i Bergen og vært prosjektleder/direktør for Norsk Villakssenter i Lærdal.

Men hvordan skulle Nordsjøen deles? I henhold til Genève-konvensjonen av 1958 krevde olje- og gassvirksomheten en folkerettslig avklaring. Forhandlingene med Storbritannia og Danmark ble avsluttet i 1965 med det resultatet at Nordsjøen ble delt etter midtlinjeprinsippet. Strategiske politiske beslutninger og kloke oljebyråkrater hadde sikret avtaler som ga Norge suverenitet over ca 131 000 kvadratkilometer hav og en av Europas største kontinentalsokler.

Som resultat av første konsesjonsrunde kunne Industridepartementet 17. august 1965 tildele 78 utvinningstillatelser til 8 selskapsgrupperinger. Den første leteboringen startet sommeren 1966 – men det var lenge stor usikkerhet om Nordsjøen virkelig skulle vise seg å være en oljeprovins. Spor av hydrokarboner ble funnet i brønner både i 1967 og 1968, men disse funnene ble ikke vurdert som drivverdige forekomster. Det skulle gå over tre år med letevirksomhet før funnet av Ekofisk høsten 1969 ble den endelige bekreftelsen på at en ny industriell epoke var innledet. Den første produksjonen på Ekofisk startet i 1971, samtidig som Stortingets industrikomite formulerte «de ti oljebud» som retningslinjer for å sikre nasjonal styring og kontroll med den nye virksomheten på sokkelen. I 1972 vedtok Stortinget å etablere Statoil og Oljedirektoratet – og resten er historie...

Med dette som et historisk bakteppe er det i 2015 en flott anledning for Norsk Oljemuseum å markere 50-års milepælen for første konsesjonsrunde på norsk sokkel. Museet gjør dette gjennom et arrangement 9. juni der olje- og energiminister Tord Lien åpner den nye jubileumsutstillingen «Samboer med oljå 1965-2015». Denne utstillingen er et samarbeid med avistegneren Roar Hagen – og spiller sentrale tema, hendelser og personer fra mange år med oljevirksomhet.

I anledning 50-årsjubileet har vi også modernisert og oppdatert basisutstillingen «Petrorama» – som er oljemuseets kronologiske framstilling av sentrale hendelser i oljehistorien fra slutten av 1950-tallet og fram til i dag. En historie som gir perspektiv på den betydningen oljevirksomheten har hatt for landet gjennom denne epoken. Og fortellingen er i aller høyeste grad fortsatt levende. Vi er klare for 50 nye år!

Stavanger, 28. april 2015

Finn E. Krogh
Direktør